CVIČEBNICE

KONJUNKTIV VE VĚTÁCH HLAVNÍCH

1. Přeložte do češtiny a určete význam konjunktivu

1. Utinam, quod aiunt, Cotta Sardiniam teneat! Est enim rumor. (Cic. *Att.* 10, 16, 3)
2. Ego enim malis sententiis vinci non possum, bonis forsitan possim et libenter. (Cic. *Phil.* 14, 18)
3. Negant enim quemquam esse virum bonum nisi sapientem. Sit ita sane, sed eam sapientiam interpretantur, quam adhuc mortalis nemo est consecutus,… (Cic. *Lael.* 18)
4. Saxa et solitudines voci respondent, bestiae saepe immanes cantu flectuntur atque consistunt: nos instituti rebus optimis non poetarum voce moveamur? (Cic. *Arch.* 19)
5. Utinam neque ipsum neque me paeniteret! (Cic. *Flacc.* 76)
6. Quibus utinam ipsis evenissent ea, quae tum homines precabantur! Neque nos provinciam Macedoniam cum exercitu neque equitatum in Syria et cohortis optimas perdidissemus. (Cic. *Sest.* 71)
7. Utinam hoc tuum verum crimen esset! Plures amici mei et necessarii viverent. (Cic. *Phil.* 2, 40)
8. Haec cum viderem, quid agerem, iudices? (Cic. *Sest.* 42)
9. Libros vero tuos cave cuiquam tradas; nobis eos, quem ad modum scribis, conserva. (Cic. *Att.* 1, 11, 3)
10. Utinam minus vitae cupidi fuissemus! Certe nihil aut non multum in vita mali vidissemus. (Cic. *fam.* 14, 4, 1)
11. Ad decus et ad libertatem nati sumus: aut haec teneamus aut cum dignitate moriamur. (Cic. *Phil.* 3, 36)
12. Tu vellem ego vel cuperem adesses; nec mihi consilium nec consolatio deesset. (Cic. *Att.* 2, 18, 4)
13. Si iure me despiciunt, faciant item maioribus suis. (Sall. *Iug.* 85, 17)
14. …velim tibi persuadeas non esse mihi meam dignitatem tua cariorem. (Cic. *fam.* 12, 30, 7)
15. Tum diceres: „Caesar cave credas; fuit in Africa, tulit arma contra te!“ Nunc quid dicis? „Cave ignoscas!“ Haec nec hominis nec ad hominem vox est. (Cic. *Lig.* 16)

16. Quid ille dux Leonidas dicit? „Pergite animo forti, Lacedaemonii, hodie apud inferos fortasse cenabimus.“ (Cic. *Tusc.* 1, 42, 101)
17. De Menedemo vellem verum fuisset. De regina velim verum sit. (Cic. *Att.* 15, 4, 4)
18. Sed exeamus e theatro, veniamus in forum. (Cic. *nat. deor.* 3, 74)
19. Est, ut dicis, Cato; sed fortasse dixerit quispiam tibi propter opes et copias et dignitatem tuam tolerabiliorem senectutem videri, id autem non posse multis contingere. (Cic. *Cato* 8)
20. Nec ego negaverim aliquando cedendum, sed sensim relato gradu et salvis signis, salva militari dignitate: sanctiores tutioresque sunt hostibus suis, qui in fidem cum armis veniunt. (Sen. *dial.* 9, 4, 1)
21. Afros Romanam magna ex parte crederes aciem: ita armati erant armis et ad Trebiam, ceterum magna ex parte ad Trasumennum captis. (Liv. 22, 46, 4)

2. Přeložte do latiny

1. Kéž se můžeme postarat o svou záchranu! O svoji důstojnost se zajisté postaráme.
2. To by možná řekl někdo nečestný.
3. Nedělej to!
4. Chtěl bych, abys tu byl.
5. Co jsem měl tedy dělat?
6. Kéž by tu byl a slyšel to!
7. Kam mám teď utéct? Odevšad jsem hlídán.
8. Vraťme se k věci.
9. Kéž by byli naši vojevůdci chtěli následovat jeho příkladu!
10. Z *(de +abl.)* mnoha důvodů bych si přál *(tj. chtěl)*, abys mě byl mohl navštívit.
11. Někdo by možná říkal: „Co požaduješ?“
12. Kéž odtud odešel!

postarat se (o něco)	cōnsulō, ere, suluī, sultum +dat.
záchrana	salūs, ūtis, f.
zajisté	certē
nejvyšší	summus, a, um
utéct	mē vertō, ere, vertī, versum
hlídat	custōdiō, īre, īvī, ītum
navštívit (někoho)	conveniō, īre, vēnī, ventum +ak.
požadovat	postulō, āre, āvī, ātum

3. Doplňte záporku *non, ne, neque (nec)* nebo *neve (neu)*. Je-li více možností, vysvětlete rozdíly.

1. Oleum _____ addideris! (Cato *agr.* 158, 2)
2. Vestri enim pulcherrimi facti ille furiosus me principem dicit fuisse. Utinam quidem fuissem! Molestus nobis _____ esset. (Cic. *fam.* 12, 3, 1)
3. _____ agam? (Ter. *Phorm.* 419)
4. Quae enim Caesar numquam _____ fecit _____ fecisset neque passus esset, ea nunc ex falsis eius commentariis proferuntur. (Cic. *Att.* 14, 13, 6)
5. Tu vero ista _____ asciveris _____ fueris commenticiis rebus adsensus! Nihil sentire est melius quam tam prava sentire. (Cic. *ac.* 1, 125)
6. …utinam _____ in Pelio nata ulla umquam esset arbor!… (Cic. *fat.* 35)
7. Quae si videres, lacrimas _____ teneres. (Cic. *fam.* 7, 30, 2)
8. Misericordia commotus _____ sis! (Cic. *Mur.* 65)
9. Utinam quidem tibi senescere contigisset intra natalium tuorum modum, _____ te in altum fortuna misisset! Tulit te longe a conspectu vitae salubris rapida felicitas, provincia et procuratio, et quicquid ab istis promittitur… (Sen. *epist.* 19, 5)
10. _____ negaverim tristem atrocemque vobis visam orationem meam… (Liv. 28, 29, 5)
11. Haec tibi nota esse volui; quae cave _____ te perturbent et impediant valetudinem tuam. (Cic. *fam.* 16, 12, 5)
12. _____ vis esse iracundus? _____ fueris curiosus! (Sen. *dial.* 5, 11, 1)

4. Vyberte správné tvrzení nebo odpovězte na otázky

1. Utinam modo conata efficere possim! (Cic. *Att.* 4, 16, 2)
   - Větou se vyjadřuje přání, aby se podařilo započatou věc dokončit.
   - Větou se vyjadřuje lítost nad tím, že tu věc již nelze dokončit.
   - Větou se vyjadřuje přání ohledně dokončení započaté věci v minulosti.
   - Větou se vyjadřuje zklamání nad tím, že nebylo možné tu věc dokončit.
2. Utinam lex esset eadem, quae uxorist (= uxori est), viro. (Plaut. *Merc.* 823)
   - Mluvčí si přeje stejná pravidla pro muže a ženy a věří, že toho dosáhne.
   - Mluvčí naříká nad tím, že pro ženy a muže neplatí stejná pravidla.
   - Mluvčí vyjadřuje lítost nad tím, že už dříve neplatila stejná pravidla pro muže a ženy.

3. Haec ad te die natali meo scripsi; quo utinam susceptus **non** essem, aut **ne** quid ex eadem matre postea natum esset! Plura scribere fletu prohibeor. (Cic. *Att.* 11, 9, 3)
   Utinam liberorum nostrorum mores **non** ipsi perderemus! (Quint. *inst.* 1, 2, 6)
   - Pokuste se zdůvodnit používání záporek v předchozích větách.
4. Vellem nobis hoc idem vere dicere liceret… (Cic. *off.* 3, 1, 1)
   Velim de me aliquid dixerit. (Plaut. *Poen.* 1205)
   Vera dicas velim. (Plaut. *Cas.* 234)
   Vellem dictum esset ab eodem etiam de Dione. (Cic. *Cael.* 23)
   - Přiřaďte význam k jednotlivým větám: přání, které se může uskutečnit; přání, které se mohlo uskutečnit; zklamání nad tím, co není možné uskutečnit; zklamání nad tím, co nebylo možné uskutečnit
5. Vince animum; cave deformes multa bona uno vitio, … (Liv. 30, 14, 11)
   - *Cave deformes* má jako celek negativní význam a odpovídá zákazu.
   - *Cave deformes* má jako celek pozitivní význam a odpovídá imperativu.
6. At enim **ne** iratus quidem Iuppiter plus Regulo nocuisset, quam sibi nocuit ipse Regulus. (Cic. *off.* 3, 29, 105)
   - Proč je v této větě použito *ne* a jaký má význam?

5. Vyberte správný tvar. Je-li více možností, vysvětlete rozdíly.

1. An ego non *(provideam, providerem)* meis civibus, non dies noctesque de vestra libertate, de rei publicae salute *(cogitem, cogitarem)*? (Cic. *Phil.* 6, 17)
2. Qui me Thebis alter vivit miserior? Quid nunc *(agerem, agam, egissem, egerim)*? (Plaut. *Amph.* 1046)
3. …falsus utinam vates *(sim, essem, fuissem, fuerim)* … (Liv. 21, 10, 10)
4. Sed domum *(redeamus, redimus, rediremus, redibimus)*, id est, ad nostros *(revertamur, revertimur, revertemur, reveteremur)*. (Cic. *Brut.* 172)
5. Utinam L. Caesar *(valeat, valeret, valuerit)*, Ser. Sulpicius *(vivat, vixerit, viveret)*: multo melius haec causa ageretur a tribus, quam nunc agitur ab uno. (Cic. *Phil.* 8, 22)
6. Egone illum *(ne, non)* fleam? Egone *(ne, non)* defleam talem adulescentem? (Plaut. *Capt.* 139)
7. …cave *(ne, non, 0)* festines aut committas, ut aut aeger aut hieme naviges. (Cic. *fam.* 16, 12, 6)
8. Quibus vellem satis cognita *(sit, esset)* nostra sententia. (Cic. *off.* 2, 2, 7)
9. Atque utinam me mortuum prius vidisses aut audivisses, utinam te *(non, ne)* solum vitae, sed etiam dignitatis meae superstitem reliquissem! Sed testor omnis deos me hac una voce a morte esse revocatum, quod omnes in mea vita partem aliquam tuae vitae repositam esse dicebant. (Cic. *ad Q. fr.* 1, 3, 1)

10. Longiorem orationem causa forsitan *(postulat, postulet)*, tua certe natura breviorem. (Cic. *Lig.* 38)
11. Eos velim *(laudares, laudaveris, laudes, laudavisses)*. (Cic. *Att.* 4, 5, 3)
12. Qui utinam iam adesset! Intestinum urbis malum, quod est non mediocre, minus *(timuissemus, timeamus, timuerimus, timeremus)*. (Cic. *fam.* 11, 25, 2)
13. O utinam a nostro secedere corpore *(possem, potuerim, potuissem)*! (Ov. *met.* 3, 467)